

A ,Longman Business English Dictionary'

Az egynyelvű felhasználóbarát tanulói szótárak a címszavak kiválasztásakor és definiálásakor figyelembe veszik, hogy a szótárt használók köre elsősorban a nyelvtanulók közül kerül ki. A fenti követelményeknek tesz eleget a Longman Business English Dictionary.

A tudományos és technikai fejlődés következtében az általános szótárak mellett a szakszótárak széles skálája jelent meg. Mind a felsőoktatásban, mind a közoktatásban folyó tartalomalapú nyelvoktatás megköveteli a hallgatóktól az egynyelvű szótárak készségszintű használatát. A szaknyelvet oktató tanár feladata, hogy a nyelvtanuláshoz oktatási segédeszközként különböző szótárakat ajánljon. Az angol gazdasági szaknyelvi kurzusok teljesítéséhez is elengedhetetlen a szótárhasználat.

A ,Longman Business English Dictionary' (LBED) makrostruktúrája több mint 20.000 címszót tartalmaz, amelyek kiválasztása autentikus üzleti szövegek több milliós szókészletéből történt, többek között a The Financial Times, a The Wall Street Journal folyóiratokból és az internetről. Az üzleti élettel kapcsolatban a szótár tartalma a következő tárgyköröket öleli fel: számvitel, bankügy, számítástechnika, közgazdaságtan, pénzügy, humán erőforrás, biztosítás, jog, termelés, marketing, tulajdonviszonyok, adózás, statisztika. A címszavak ábécé sorrendben követik egymást, a szócikkekben belül pedig bokrosítást találhatunk. A szóösszetételek alfabetikus is kereshetők a kereszthivatkozások alapján. A szófaji megoszlás szerint a szótár főleg főnévi összetételeket tartalmaz. Az azonos alakú, de különböző szófajú szavak külön címszóként szerepelnek, a legtöbb esetben ugyancsak külön címszót alkotnak a képzett szavak: „purchase_a” n, „purchase_c” v, „purchaser” n, „purchasing” n.

A mikrostruktúra vizsgálata a szócikkekben belüli formai és szemantikai információkra vonatkozik. A címszavak sok esetben tartalmaznak alfabetikus sorrendben következő alcímszót, melyek rendszerint szóösszetételek. Ily módon egy-egy szócikken belül egész szócsaládot találhatunk, amelynek a jelentése szorosan összefügg egymással. A szóösszetételek utótagja a fogalom általános jegyeit hordozza, előtagja pedig az egyedi jellemzőkre vonatkozik. Például a „finance” címszó alatt a következő alcímszavak szerepelnek: business finance, consumer finance, corporate finance, debt finance, equity finance, high finance, mortgage finance, personal finance és public finance.

A formai információk között található: a szófaj (n, adj, v), a tárgyias [T], például „credit”, illetve a tárgyatlan [I], például „retrench” igék jelölése, valamint a rendhagyó igék múlt idejű alakjai. A megszámlálható főnevek mellett („issue, share”) [C], a megszámlálhatatlanok mellett („dealing, capital”) pedig [U] áll. A melléknévek esetében külön feltüntetik, ha csak jelzői értelemben állhatnak („not-for” profit és a „cut-throat” címszavak esetében adj [only before a noun]). Ugyancsak külön jelölik a brit és az amerikai angol helyesírást („subsidize also subsidise” BrE, vagy „franchisor also franchiser” AmE). A szócikkekben olvasható példák előtt az eljárászó is szerepel: „intervene ... + in: The government may be forced to intervene in the pay dispute”.

A szemantikai információt a címszavak definíciói és példamondatai szolgáltatják. A szómagyarázatok könnyen érthetőek, kb. 2000 szó segítségével készültek. A címszót követően a tárgykörre vonatkozó besorolás olvasható („balance ...accounting, BANKING”). A példamondatok a Longman Corpus Network adatbázisában található pénzügyi

folyóiratokból származnak. A szócikkek esetenként a definíciók után szinonimákat is tartalmaznak: gift certificate n [C] AmE a piece of paper worth a particular amount of money which can be exchanged for goods in a shop; GIFT TOKEN, GIFT VOUCHER BrE: The promotion gives customers gift certificates valued at \$25 on purchases over \$100.' Hasonlóképpen történik ez a következő ige esetében is: externalize also externalise BrE ... OUTSOURCE.

A szavak jelentéséhez kiegészítésként a stilisztikai variánsok is megjelennek. Hivatalos (formal) stílust képviselnek az alábbi példák: seizure ... the act of taking goods or property because they are illegal, or because the owner has not paid the debt, illetve empower ... to give a person or an organisation the power or the legal right to do something. A hétköznapi (informal) stílusra a rainmaker ... someone who makes a lot of money for a company, for example by attracting new clients, a cough up ... to pay money unwillingly, és guineapig director ... a director who is not involved in managing the company and does not have any real power to make decisions példákat említhetjük. Szintén a nyelvhasználatra vonatkozó információt hordoz a márkanév (trademark), például: „Post-it ... a small piece of sticky coloured paper, used for leaving notes for people or marking pages in a book”. A sajtó nyelvhasználatát a (journalism) jelöli, a negatív jelentéstartalmat hordozó címszavak mellett a (disapproving) jelölés szerepel.

A Longman English Dictionary egyben felhasználóbarát szótár is, mivel a címszavak definícióját követő példamondatok a címszavak más szavakkal való leggyakoribb előfordulását tartalmazzák. A „loan” címszó példamondataiban a következő kollokációkat találhatjuk: The couple took out and repaid several loans (=obtained them and paid them back) to build up their business. | The bank recently made a loan to the company for a new warehouse. | Citibank will provide loans of \$50,000 to \$250,000 to small contractors. | More than 40 financial institutions have extended loans (=given loans) to the real estate firm. A címszavak számtalan rövidítést is tartalmaznak, nézzünk ezek közül egy-két érdekességet: „BOY ... FINANCE beginning of a year”, „COLA ... abbreviation for COST OF LIVING ADJUSTMENT”.

Összegezve a Longman Business English Dictionary korpuszalapú szinkron szemléltető tanuló szótár, amelynél a magyarázatok és a példák kiegészítik egymást. A szótár kiválóan alkalmas az üzleti élet terminusainak megértésére és az angol nyelvű szakszókincs fejlesztésére, mivel a szótár a szavakat a természetes kontextusukban mutatja be. Ennek következtében jó szívvel ajánlom nemcsak az üzleti szaknyelvet tanuló hallgatóknak, hanem azoknak a szaknyelvet oktató tanároknak is, akik készek elsajátítani a legújabb szavakat és kifejezéseket.

Gadsby, Adam (szerk, 2003): *Longman Business English Dictionary*. Pearson Education Limited. Edinburgh Gate, Harlow.

Vargáné Kiss Katalin
Széchenyi István Egyetem,
Idegen Nyelvi és Kommunikációs Tanszék